

Handläggare: Anna William-Olsson
Telefon: 508 23 362

Till
Hägersten-Liljeholmens
stadsdelsnämnd

Ändrade riktlinjer för folköls- och tobakstillsynen i Stockholm

Förvaltningens förslag till beslut

1. Remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad

Maria Mannerholm
stadsdelsdirektör

Gunnar Ohlsén
avdelningschef

Sammanfattning

Nämnden har fått förslag på ändrade riktlinjer för folköls- och tobakstillsynen på remiss från Kommunstyrelsen. Remisstiden sträcker sig till den 27 augusti 2010. De föreslagna rutinerna är i linje med det tillsynsarbete som förvaltningen redan genomför och innebär ett förstärkt samarbete med polismyndigheten samt att rutinerna för sanktioner vid överträdelser avseende folköls- och tobaksförsäljningen blir mer lika. Förvaltningen yrkar bifall till förslaget.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för Samhällsplanering

Bakgrund

Kommunerna utövar tillsyn över folköls- och tobaksförsäljningen i enlighet med alkohollagen och tobakslagen. Alkohollagen är en social skyddslagstiftning där omsorgen om unga är en av grunderna, åldersgränsen för folköl är 18 år. Enligt 8 kap 1§ AL är det kommunen och polisen som utövar tillsyn över servering och detaljhandel med folköl. Åldersgränsen för tobak är 18 år (12§ TL). Näringsidkare är skyldiga att anmäla försäljning av folköl och tobak till kommunen. Man är även skyldig att bedriva egenkontroll över verksamheten samt att beskriva denna skriftligt i ett egenkontrollprogram. I tobakslagen finns mer regleringar kring försäljningen.

Tobakslagen och alkohollagen

Från och med 1 augusti 2010 gäller delvis nya regler i tobakslagen och alkohollagen. Förändringarna i tobakslagen innebär bland annat att det blir straffbart för näringsidkare att inte anmäla tobaksförsäljning till kommunen. Ansvaret för tillsynen över märkningen av tobaksvaror flyttas samtidigt över till kommunerna, en uppgift som tidigare låg på Statens folkhälsoinstitut FHI. Samtidigt sker en skärpning av föreskrifterna för varningsmärkning och innehållsdeklaration. Kommunen får befogenhet att meddela näringsidkare försäljningsförbud vid vissa överträdelser. Förändringarna i alkohollagen rörande folköl är att anmälan om försäljning måste ske innan försäljning får påbörjas samt att den tidigare beteckningen öl förtydligas till folköl. Kommunen ska hädanefter ha en skriftlig plan för tillsynen.

Provköp

I december 2009 riktade justitieombudsmannen, JO kritik mot hur provköp genomförts i Karlskrona kommun. Kritiken gick i huvudsak ut på att metoden inte påvisar faktisk försäljning till underårig utan att ålderskontrollen inte fungerar samt att metoden är att jämföra med dold myndighetsutövning. Vilket föranleder såväl JO som FHI att inte rekommendera metoden med provköp, vilken saknar stöd under nuvarande lagstiftning.

Med anledning av ovanstående föreslås ändringar av de hittillsvarande riktlinjerna för folköls och tobakstillsynen i Stockholms stad.

Tillsynsarbetet inom Stockholms stad

Kommunfullmäktige har fastställt riktlinjer för folköls- och tobakstillsynen. Dessa har reviderats under 2006 samt 2008. Inom staden ligger tillsynsansvaret över försäljningsställen på stadsdelsnämnderna medan samordning, utbildning, fakturering med mera ligger på socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden, SAN.

Förslag på ändringar av riktlinjer och rutiner

Varje försäljningsställe får fortsatt minst ett årligt tillsynsbesök. Om brister konstaterats eller om försäljningsstället ligger nära en skola bör fler än ett besök genomföras. Varje tillsynsbesök registreras i ärendehanteringssystemet OL2 som administreras av SAN. Rutinerna vid tillsynsbesök överensstämmer i stort med tidigare. Aktuell information överlämnas, tillsynspersonalen frågar efter registreringsbevis, försäkrar sig om att angiven juridisk person överensstämmer med faktisk juridisk person och att försäljningsstället har ett egenkontrollprogram. Tillsynspersonalen försäkrar sig vidare om att skyltningen, marknadsföringen, märkning och försäljningen överensstämmer med lagen. Polismyndigheten erbjuds att vara med vid tillsynsbesök och vid särskilda problem på ett försäljningsställe bör besök genomföras tillsammans med polisen.

Minst en gång om året inbjuds handlare till en lokal informationsträff varvid även polisen erbjuds att vara med. Stadsdelsförvaltningen erbjuder handlarna sin medverkan på ett personalmöte per år.

Tillsynsärenden initieras liksom tidigare när ett försäljningsställe överträtt de bestämmelser i tobakslagen eller alkohollagen för vilka kommunen har tillsynsansvar. I varje tillsynsärende fattas beslut. För tobaksärenden är besluten antingen att avskriva, meddela föreläggande med eller utan vite, förbud med vite samt enligt ny lagstiftning försäljningsförbud upp till sex månader. För folkölsärenden som tidigare antingen att avskriva, meddela varning eller förbud att sälja folköl (sex eller tolv månader.) Beslut fattas i enlighet med den delegationsordning som finns i respektive nämnd. Varje beslut registreras i OL2.

Varje stadsdelsnämnd svarar för att de beslut som fattas med stöd av alkohollagen eller tobakslagen meddelas berörd myndighet (FHI, länsstyrelsen och polisen)

I varje tillsynsärende kommuniceras underlaget för beslutet med näringsidkaren. Samtidigt begärs yttrande samt egenkontrollprogram in. Om stadsdelsnämnden överväger att meddela försäljningsförbud ska en remiss sändas till polisen.

Tillsynsavgift

Tillsynsavgiften är fortsatt 1500 kronor för folköl och 1500 kronor för tobak per år. Säljs både folköl och tobak är avgiften 2000 kronor. Debitering sker årligen under mars månad av SAN. För de övergripande kostnaderna tar man ut ett belopp om 330 kronor per försäljningsställe.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förutom samarbetet med socialtjänstförvaltningen så samverkar förvaltningen med såväl länsstyrelsen, FHI samt polismyndigheten. Förvaltningen håller en hög profil i tillsynsarbetet och är representerad i den arbetsgrupp i SANs regi (dokumentgruppen) som kontinuerligt ser över de dokument och rutiner som används i kommunens tillsynsarbete.

Det lokala tillsynsarbetet i Hägersten-Liljeholmen utförs av fältassistenter och preventionssamordnaren. Förvaltningens goda relationer med Skärholmens närpolis medför ett väl fungerande samarbete, så även i kontakten med näringsidkare i tillsynsfrågor varför de nya rutinerna på den punkten redan är genomförda.

Provköp används inte längre som metod vilket innebär en minskning av den arbetstid som tidigare gått åt med omkring fem arbetsdagar för två personer. Att ersätta provköpen med att erbjuda varje försäljningsställe att medverka på ett personalmöte innebär om erbjudandet antas av handlarna en betydligt mer omfattande arbetsinsats med tanke på de runt hundra försäljningsställena vi har inom stadsdelsområdet. Redan sedan tidigare erbjuder förvaltningen medverkan av tillsynspersonal vid enstaka personalmöten. Efterfrågan har dock inte varit så stor och i praktiken handlat om cirka två-tre personalmöten per år. Troligen kommer, liksom tidigare, endast de större försäljningsställena med en stor personalgrupp att efterfråga tjänsten.

Förvaltningens huvuduppdrag i tillsynsarbetet är att skydda barn och ungdomar under 18 år från alkohol och tobak. De allra flesta näringsidkare är tillskyndare av det och i första hand går tillsynsarbetet ut på att ge råd och stöd till dem och deras personal syftande till att undvika misstag. I andra hand, vid överträdelser eller misstankar om överträdelser som kommer till förvaltningens kännedom kommer möjligheten till sanktioner i fråga. Här är det en förenkling i arbetet att regelsystemet för tobak är förändrat så att det mer liknar det för folköl både på punkterna att försäljningsförbud kan meddelas av stadsdelsnämnden och att

polisens blir en samarbetspartner i tillsynen och inte som tidigare endast i fråga om lagöverträdelser.

Bilagor

1. Remisshandlingar
2. Socialtjänst och arbetsmarknadsförvaltningens förslag